

- забезпечення сумісності (інформаційної, комунікаційної) з автоматизованими відомчими (галузевими) кадастрами;
- створення інформаційної бази для системи двомірного і просторового (тривимірного) моделювання міського середовища;
- забезпечення інформаційних передумов для ефективної координації містобудівної політики, безперервності містобудівного і архітектурного проектування, збереження історичної забудови в центральній частині міста;
- інформаційно-аналітична підтримка формування ринку землі та нерухомості.

Впровадження автоматизованої інформаційної системи міста Львова буде сприяти економічному розвитку міста, підвищенню оперативності та ефективності управління містом і, в остаточному підсумку, підвищенню добробуту населення, покращанню соціально-побутових умов його проживання.

УДК 331

ПРОЦЕС ІНТЕЛЕКТОКОРИСТУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

© Петренко В.П., Ревтюк Є.А., 2000

ДТУНГ, м.Івано-Франківськ

Розглядається рівняння результату управління економічним розвитком, яке дозволяє визначити вплив інтелектуально-ресурсного потенціалу працівників на виконання запланованої цілі.

Thesis propose the equalation for the results of economic development process, which helps us to estimate the intellectual potential of human resources influence on the goal-reaching process.

Багато українських експертів з питань регіональної економіки та управління оцінюють стан і перспективи розвитку відповідних регіональних утворень ґрунтуючись лише на аналізі та оцінці **природно-ресурсного потенціалу** тієї чи іншої території [1, 5, 6].

Ними, однак, оцінюється також і рівень **природокористування** – рівень доцільності та оптимальності управлінських рішень з питання використання регіональною спільнотою локальних природних умов і ресурсів, а також заходів з їх збереження та відтворення у системі "суспільство-природа" [6]. Певною мірою це можна вважати оцінкою інтелектуальної складової результатів, досягнутих в процесі використання наявних природних умов та ресурсів.

Підкреслимо, що якщо природні умови, маючи істотне значення для діяльності будь-якої територіальної громади, безпосередньо не використовуються у господарській діяльності, то наявність, обмеженість чи відсутність відповідних ресурсів визначатиме стан і динаміку її економічного розвитку.

Саме тому вважаємо за необхідне наголосити на тому, що своє важливе місце в переліку ресурсів регіону повинен зайняти чинник, який за аналогією з вищезгаданим терміном можна назвати інтелектуально-ресурсним потенціалом, а рівень використання цього потенціалу, його формування, збереження та нарощування – рівнем інтелектокористування.

У роботах [3, 4] авторами було запропоноване базове рівняння результату управління економічним розвитком:

$$G = N \cdot R \cdot M \cdot F, \quad (1)$$

де G – запланована ціль; R – показник ресурсозабезпечення; N – необхідна для досягнення запланованої цілі кількість управлінських рішень про використання наявних ресурсів, доцільність і правильність яких визначається рівнем компетенції та кваліфікації управлінців M , а результат реалізації G – досвідом і кваліфікованими діями виконавців. Перші дві складові рівняння результату управління N і R однозначно характеризують процес природокористування (рішення про використання ресурсів), в той час як останні дві складові M і F – процес інтелектокористування (якість підготовки і виконання рішень).

Якщо представити регіон у вигляді системи, яка функціонує і розвивається згідно з певними законами, складається із скінченного числа елементів, що взаємодіють між собою та з іншими системами, то рівняння (1) можна подати у такому вигляді

$$G = \sum_{i=1}^n N_i \cdot R_j \cdot M_k \cdot F_m, \quad (2)$$

де G – ефективність досягнення запланованої цілі; N_i – поточне i -те рішення щодо використання j -го ресурсу; R_j – ресурс, вірніше його кількість, що необхідна для досягнення даної мети і наявна в даній системі; M_k – рівень компетенції та кваліфікації управлінців k -ї групи, що забезпечує доцільність та правильність використання даних ресурсів; F_m – досвід і кваліфікація виконавців, на яких покладено завдання досягнення встановленої мети.

У рівнянні (2) складові N_i і R_j характеризують рівень природокористування в системі (ресурсозабезпечення та кількість рішень про їх використання), а складові M_k і F_m – процес інтелектокористування (якість вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень).

Слід підкреслити, що сучасні школи управління розглядають інтелект як специфічний ресурс, який має двояку природу. З одного боку, він представлений змінними M_k і F_m , відділеними від ресурсного потенціалу R_j , а з іншого – він може трактуватися як одна із складових цього ж таки потенціалу.

Визначальна різниця між природно-ресурсним та інтелектуально-ресурсним потенціалами полягає в тому, що природні ресурси в своїй більшості в процесі використання зменшуються (за винятком випадків, коли вони відновлюються при умові проведення відповідних заходів, тобто додаткових управлінських рішень), а інтелектуальні ресурси в процесі використання не тільки зберігаються, але й здатні розвиватися і нагромаджуватися.

З рівняння (2) очевидно, що в процесі управління економікою регіону бажано і необхідно забезпечити максимальне значення ефективності при умові правильного розв'язання скінченного числа завдань, які вимагають правильного вирішення, тобто

$$E = \sum_{s=1}^m G_s \rightarrow \max, \quad (3)$$

де E – функція мети «ефективність управління системою (регіоном)»; m – кількість рішень, що були прийняті і реалізовані за певний період.

Оскільки в переважній більшості випадків ми маємо справу з обмеженою кількістю ресурсів, то на дану функцію мети слід накласти умову

$$R_j \leq S, \quad (4)$$

де S – максимальна кількість j -го ресурсу, що може бути використана.

Ресурсна база будь-якого регіону умовно може бути поділена на три складові:

- ресурси, які в процесі природокористування не відновлюються і зменшуються;
- ресурси, при використанні яких існує можливість збереження і відновлення;
- ресурси, які в процесі використання розвиваються, удосконалюються та нагромаджуються.

Зауважимо, що рівняння (1, 2 і 3) справедливі лише при умові незмінності усіх складових, коли на короткому проміжку часу $R_j \approx \text{const}$ та $N_i \approx \text{const}$, а рівень використання ресурсів визначається головним чином значеннями складових M_k та F_m (кількістю, якістю та виконанням прийнятих рішень).

У процесі тривалого природокористування складові рівняння економічної ефективності будуть змінюватися. Складові R_j у випадку першого виду ресурсів (переважна більшість природних ресурсів та частина відновних при їх неефективному використанні) буде мати спадну тенденцію, а складові M_k та F_m (теоретичні знання, практичний досвід, кваліфікація і компетенція управлінського та виконавчого персоналу) потенційно здатні до наростання при умові відповідної мотивації.

Якщо описати спадні процеси деякою функцією $F_c(t)$, а зростаючі – функцією $F_z(t)$, які залежатимуть від часу t , то для першої групи невідновних ресурсів рівняння результату управління при умові, що $N \cong \text{const}$, матиме такий вигляд

$$G = \sum_{i=1}^n N_i \cdot F_c(t)_j \cdot R_j \cdot F_z(t)_{km} \cdot M_k \cdot F_m. \quad (5)$$

Умова $N \cong \text{const}$ означає, що кількість управлінських рішень, необхідних для досягнення мети в добре відрегульованій системі, є сталою або змінюється дуже повільно.

З рівняння видно, що складові F_m і M_k можуть певним чином компенсувати втрати у складовій R_j і, при умові, що $F_c \cdot F_z \geq 1$, втрати в досягненні запланованих результатів економічного розвитку не виникатимуть..

Для групи відновних ресурсів ми отримаємо рівняння вигляду

$$G = \sum_{i=1}^n N_i \cdot F_c(t, N_i)_j \cdot R_j \cdot F_z(t)_{km} \cdot M_k \cdot F_m, \quad (6)$$

де функція $Fz(t)_{jkm}$ – характеризує рівень зрушень складових R_j , M_k і F_m , а для групи зростаючих ресурсів відповідно

$$G = \sum_{i=1}^n N_i \cdot R_j \cdot Fz(t)_{jkm}^2 \cdot M_k \cdot F_m, \quad (7)$$

де вплив інтелектуальних складових на результат буде найзначимішим.

З урахуванням (5), (6) і (7) функція мети (3) набуде такого вигляду

$$E = s = \sum_{s=1}^l \sum_{i=1}^n N_{si} \cdot Fc(t)_{si} \cdot R_{sj} \cdot Fz(t)_{skm} \cdot M_{sk} \cdot F_{sm} + \\ + \sum_{s=1}^l \sum_{i=1}^n N_{si} \cdot Fc(t, N_i)_j \cdot R_{sj} \cdot Fz(t)_{skm} \cdot M_{sk} \cdot F_{sm} + \\ + \sum_{s=1}^l \sum_{i=1}^n N_{si} \cdot R_{sj} \cdot Fz(t)_{sjkm}^2 \cdot M_{sk} \cdot F_{sm}$$

Як випливає з вищенаведеного, складова $Fz(t)$ (функція, яка характеризує рівень інтелектокористування – залучення до вироблення, прийняття та реалізації необхідної кількості управлінських рішень персоналу з відповідним ринково-орієнтованим інтелектуальним потенціалом) – є важливим чинником забезпечення стабільного розвитку системи.

Не менш важливою є функція $Fc(t)$, оскільки її поведінка характеризуватиме рівень інноваційності у всіх сферах ділової активності в регіоні. Вона характеризує як інтенсивніше використання ресурсів, так і зростання компетенції та кваліфікації керівників та виконавців. Інтенсифікація використання ресурсів передбачає і ефективне застосування наявних (зменшення відходів та матеріаломісткості продукції, застосування нових технологій тощо), і використання нових альтернативних ресурсів, які можуть вирішити питання з вичерпуванням наявної ресурсної бази.

Однак поява нових технологій неможлива без постійного зростання рівня загальнотехнічної, наукової і культурної готовності фахівців до інновацій. Тому стратегічна концепція управління персоналом повинна розглядати працівників як вирішальний чинник досягнення конкурентоспроможності на основі використання людських ресурсів (індивідуальних можливостей працівників) в напрямку досягнення правильно встановлених цілей (зокрема у сфері постійного впровадження інновацій) та відповідної мотивації працівників на досягнення цих цілей. У зв'язку з тим сьогодні необхідне пріоритетне інвестування капіталу в підготовку та розвиток управлінського та виконавчого персоналу з метою формування національної ринково-орієнтованої фінансово-господарської еліти [1, 4], про що свідчать рівняння (2) та умова (3).

1. Заставний Ф.Д. *Географія України.*: у 2-х книгах. Львів, 1994. 2. Петренко В.П., Турчак О.О. *Процес формування ринково орієнтованої господарсько-фінансової еліти – важлива умова розбудови державності України // Тез. доп. міжнар. наук. конф. "Національна еліта та інтелектуальний потенціал України".* Львів, 18-20 квітня 1996. С.146-147. 3. Петренко В.П., Данилюк М.О., Ревтюк Е.А. *Про деякі методологічні проблеми оцінки розвитку і використання науково-інноваційних ресурсів регіону // Матеріали*

міжнар. наук.-практ. конф. "Інноваційна діяльність в системі державного регулювання". Ч.І. Івано-Франківськ, 1999. С.69-71. 4. Петренко В.П., Данилюк М.О., Попадюк А.В., Манів З.О. Лібералізація економіки і проблеми управління регіоном. Івано-Франківськ, 1998. 5. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал Української РСР // Изв. АН ССРСР. Серія геогр. 1989. № 5. С.88. 6. Топчієв О.Г. Теоретичні основи регіональної економіки: Навч. посібн. К., 1997.

УДК 368.4

ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ НА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

© Ратнічихіна В.М., 2000

ЛНУ ім. І.Франка

Розглядаються проблеми страхування від безробіття, аналізується політика захисту доходів працівників, що втратили роботу. Пропонується програма страхування від безробіття, спрямована на соціальний захист безробітних.

The article is connected with questions of unemployment insurance - a policy of income protection for workers who lose their jobs. Unemployment insurance programs affect the rate of unemployment because they make it less burdensome for people to become and stay unemployed. This problem in a transitional economy has definite differences, but unemployment insurance still is a necessary component of employment's state regulation.

Страхування від безробіття є одним з елементів державного регулювання зайнятості. Програми страхування від безробіття в розвинутих країнах існують і вдосконалюються з початку ХХ ст. Вивчення світового досвіду в цій галузі важливе для розуміння можливих шляхів реформування системи страхування від безробіття в Україні.

Як відомо, перші програми для безробітних було впроваджено європейськими тред-юніонами для допомоги своїм членам у разі безробіття. Профспілка допомагала їм знайти нову роботу, безробіття ж тривало недовго. На початку ХХ ст. місцеві уряди почали субсидувати окремі фонди і доступ до них розширювався. Згодом такі програми стали фінансово обтяжливими, внаслідок чого місцеві власті почали звертатися до національних урядів. У 1905-1908 рр. субсидування подібних планів на національному рівні розпочали Франція, Норвегія, Данія та Бельгія. У Великобританії того часу з'являється біржа праці. У 1920-1930 рр. ситуація значно погіршилася: рівні безробіття значно зростали, поглинаючи місцеві й добродійні фонди. Програми допомоги стали формою громадської або соціальної допомоги. Систему обов'язкового страхування Німеччини було впроваджено в 1927 р. Вона мала такі положення, які почали використовувати й інші європейські країни: якщо закінчувався період користування виплатами, а роботи ще не було, то працівник мав право на отримання інших виплат, менших та залежних від заможності. У Швеції страхування від безробіття було впроваджене